

علیرضا بذرافشان در گفتگو با پرسون:

داستان شاگردی اصغر فرهادی و ساخت «خودخواسته»

«علیرضا بذرافشان» کارگردان سریال «خودخواسته» درباره تولید سریالش با خبرنگار پرسون سخن گفت.

به گزارش سایت خبری پرسون، کارگردان سریال «خودخواسته» می‌گوید: وقتی وارد پروژه شدم فیلم نامه نویس ها طرحی را در «سیما فیلم» تصویب کرده بودند و نصف فیلم نامه هم نوشته شده بود و برای بقیه سریال سیناپس کامل داشتند، یعنی در حد دیالوگ نویسی باقی مانده بود. در ادامه هم که فیلم نامه کامل در اختیارم قرار گرفت سیناپسی کامل با جزئیات بود که تبدیل به فیلم نامه شده بود و کارگردانی سریال را پذیرفتم ولی از زمانی که قرارداد بستم تا کلید خوردن آن حدود ۴ ماه طول کشید. در این مدت نظراتم را به فیلم نامه نویس ها ارائه دادم و آن ها در برخی جاها به شکل جزئی و در برخی جاها عمده تر آن را بازنویسی کردند و در نهایت به فیلم نامه ای که اکنون می بینید، رسیدیم و تولید سریال را آغاز کردیم.

ویژگی های ممتاز و نو فیلم نامه

«علیرضا بذرافشان» با اشاره به ویژگی های جذاب فیلم نامه می‌افزاید: ۲ ویژگی فیلم نامه برایم جذاب بود؛ یکی کاراکترها چون در سریال کمدی مهم ترین عنصر برای جذابیت، کاراکترها و شخصیت‌های جذاب است و این سریال واجد این کاراکترها بود و به نظرم ظرفیت خوبی برای یک کار کمدی داشت. دوم بستری بود که قصه در آن اتفاق می‌افتاد، یک پژوهشکده درمانی و یک آسایشگاه روانی، یعنی جایی که ۲ بخش داشت و در پژوهشکده درمانی تعدادی زندانی بودند، یک زندان که اداره می‌شد و تحت کنترل نهادهای مربوط نبود و ما در سریال آدم فضایی نداریم، برای این که بتوان قصه را به نحو خاصی جلو برد و این ها ویژگی های ممتاز این فیلم نامه بود و به نظرم آمد کار نویی می‌شود که همین طور هم شد.

بازخوردهای مثبت سریال

وی در پاسخ به این پرسش که آیا زمان پخش سریال در ماه پایانی سال مناسب است؟ توضیح می‌دهد: معتقدم پاییز بهترین فصل پخش سریال‌های تلویزیونی است، البته اسفند کم بیننده است و به خاطر مشکلات و مسائلی که آغاز سال بعد دارد، خانواده‌ها درگیری‌هایی دارند و ذهن شان مشغول است و کمتر فراغ بال دارند، منتها در ۲، ۳ سال اخیر کرونا شب نشینی خانواده ها را بیشتر کرده است و بازخوردهای خیلی خوب دیدم، یعنی مردم عادی در همین ۱۰ قسمتی که پخش شده و هنوز بخش اصلی سریال شروع نشده است و کاراکترهای اصلی وارد قصه نشده اند، خیلی با سریال ارتباط برقرار کرده اند.

پروژه سخت انتخاب بازیگران

وی درخصوص پروژه انتخاب بازیگران که ترکیب و تنوع جالبی از بازیگران پیشکسوت و جوان است نیز می‌گوید: انتخاب بازیگران خیلی سخت بود و حتی سبب شد یک ماه به زمان پیش تولید اضافه شود؛ سال گذشته در همین ماه (اسفند) سریال را کلید زدیم و ۲ ماه قبل از آن در مرحله پیش تولید بودیم و علت طولانی شدنش فقط انتخاب بازیگر بود. البته دکور خیلی سنگینی داشتیم و کل کار در دکور بود؛ زندان، آسایشگاه و بیمارستان دکور هستند و ساخت و سازشان کار سنگینی بود ولی عمده وقت ما را انتخاب بازیگران گرفت چون پارسال اوج تولید کارهای نمایش خانگی بود و بازیگران ترجیح می‌دادند در سریال های نمایش خانگی بازی کنند و کسانی که قبلاً خیلی علاقه داشتند در یک سریال تلویزیونی نقشی متوسط به آن ها داده شود، پارسال درگیر ۲ کار شبکه نمایش خانگی بودند و با اعتماد به نفس به اکثر سریال‌های تلویزیونی جواب منفی می‌دادند منتها ما از روابط مان و دوستان مان در این حرفه استفاده کردیم و توانستیم تیم خیلی خوبی از بازیگران را ببندیم و بازیگران سریال ما هم هر کدام در ۲، ۳ کار به طور هم زمان مشغول بودند ولی با ما همکاری کردند که همین موضوع کار تولید را خیلی سخت کرد. ما برای همه بازیگران حتی بازیگران چند سکانسی مان هم مجبور بودیم رج بزنیم و لوکیشن عوض کنیم و فرجه بدهیم تا آن ها بتوانند از سر یک کار دیگر بیایند و این هزینه تولیدمان را خیلی بالا برد چون بازیگرانی که در ۱۰ جلسه کارشان باید تمام می‌شد ۳ ماه بازی شان طول کشید و دستمزد ۳ ماه خیلی بیشتر از ۱۰ جلسه است ولی در کل کار تنوع خوبی و رنگ بندی جالبی از بازیگران دارد.

کرونا هزینه ها را بالا برد

به گفته «بذرافشان»، یکی دیگر از مسائلی که هزینه ما را بالا برد کرونا بود، چندین بار بازیگران اصلی کرونا گرفتند و این آسیب زیادی به لحاظ هزینه به پروژه زد و مجبور شدیم حدود یک ماه و نیم کار را تعطیل کنیم و بیشتر عوامل دستمزدشان را در این مدت می‌گرفتند که باعث شد برنامه‌ریزی ما به هم بریزد و به جای این که بازیگری ۲ ماهه کارش تمام شود در طول ۸ ماهی که داشت با ما کار می‌کرد در کل پروژه بود و همین هزینه سرسام آوری را به پروژه وارد کرد.

تغییر مجریان گریم و منشی صحنه به دلیل ابتلا به کرونا

وی اضافه می‌کند: علاوه بر بازیگران، دیگر عوامل و همچنین کل اعضای گروه گریم کرونا گرفتند و ۸، ۹ مجری گریم را به خاطر کرونا عوض کردیم.

دستیاران کارگردان کرونا گرفتند و برخی مواقع بدون دستیار کار می‌کردم. منشی صحنه ما یک ماه کرونا گرفت و مجبور شدیم او را هم عوض کنیم و تقریباً همه عوامل درگیر کرونا شدند و این‌ها چالش‌های کار بود.

استانداردسازی تلویزیون به شیوه فیلم برداری ۴k

وی اظهار می‌کند: مدتی است که اکثر سریال‌ها به شیوه ۴k فیلم برداری می‌شود و این استاندارد است که تلویزیون از گروه‌های سریال سازی می‌خواهد. امسال فقط در یک سریال دیدم که هنوز از دوربین قدیمی استفاده می‌شود و تقریباً همه سریال‌ها به شیوه ۴k و با کیفیت خیلی بالایی ضبط می‌شوند و ما هم از همین استاندارد پیروی کردیم.

رقابت سخت سریال‌های تلویزیونی با شبکه نمایش خانگی و هالیوود

کارگردان سریال «خودخواسته» به سختی کار کردن در تلویزیون اشاره می‌کند و می‌افزاید: اکنون جذب مخاطب سخت است چون شبکه نمایش خانگی در فضای خیلی بازی قصه‌های دارای خط قرمز را تعریف می‌کند که برای مخاطب می‌تواند جذاب و کشش بیشتری داشته باشد. تلویزیون محدودیت‌هایی دارد و طبیعی است به خاطر وسعت این رسانه این محدودیت‌ها کار را سخت می‌کند و شما مجبور هستید خلاقیت بیشتری از خود بروز دهید و تحقیق کنید و ببینید چگونه می‌توانید با محصولات شبکه نمایش خانگی و هالیوود رقابت کنید تا در این بازار شما هم بیننده داشته باشید.

تعریف کردن قصه‌های جذاب در چارچوب تلویزیون

وی تصریح می‌کند: به خاطر تجربه ۲۰ ساله‌ای که در تلویزیون دارم ذائقه مخاطبان را می‌دانم و سعی می‌کنم همیشه در همین چارچوب، با محدوده‌هایی که تلویزیون دارد، قصه‌هایی را پیدا کنم که برای بیننده جذاب باشد مثلاً یکی از آن‌ها همین سریال «خودخواسته» است که با وجود این که از تلویزیون پخش می‌شود، خیلی نو و خاص است و مخاطب می‌تواند در کنار آثار جذابی که الان از شبکه نمایش خانگی پخش می‌شود، بیننده این سریال هم باشد.

پرداختی‌های تلویزیون قطره چکانی است

وی ادامه می‌دهد: الان کار کردن برای تلویزیون خیلی سخت است. شبکه نمایش خانگی به شدت دستمزدها را بالا برده است و همه عوامل، از بازیگر گرفته تا فیلم‌نامه‌نویس، کارگردان، فیلم‌بردار، صداپردار، طراح صحنه و... دستمزدهای بالایی از شبکه نمایش خانگی دریافت می‌کنند و در تلویزیون یک پنجم یا یک چهارم آن را می‌گیرند که این کار را سخت کرده و از سویی مشکلات اقتصادی که الان هست و دولت با آن‌ها در این چند سال دست و پنجه نرم می‌کند باعث شده بودجه تلویزیون خیلی محدود شود و پرداختی‌های تلویزیون به گروه‌های سریال سازی، قطره چکانی و فواصل پرداختی‌ها هم خیلی طولانی است و این به عوامل فشار وارد می‌کند.

تجربه‌های تلخ و شیرین با تلویزیون

«بذرافشان» تصریح می‌کند: من سریال‌های زیادی برای تلویزیون ساختم که پربیننده هم بوده‌اند و گاهی در مقام نویسنده و گاهی هم در مقام کارگردان سریال‌هایم روی آنتن رفته‌اند و تجربه‌های شیرین و تلخ زیادی دارم. البته این را نمی‌توان به نهاد خاصی تعمیم داد چون گاهی با سفارش دهنده‌ای کار می‌کنی که تفکرات تان به هم نزدیک است و حاصلش خوب می‌شود و گاهی در سینما با تهیه‌کننده بخش خصوصی کار می‌کنی که تفکرات تان به هم نزدیک نیست و به دلیل اختلاف فکری به هم آسیب می‌رسانید و از مسیر کار راضی نیستید.

شاگردی اصغر فرهادی

این نویسنده و کارگردان به اهمیت آموزش در سریال سازی و شناخت مخاطب اشاره می‌کند و می‌افزاید: زمانی که وارد این حرفه شدم معلم ام «اصغر فرهادی» بود و مفاهیم اصلی درام، عنصر جذابیت، تماشاچی، شیوه دیالوگ نویسی و شخصیت پردازی را از او یاد گرفتم و در همان مسیر جلو آمدم و خدا را شکر جواب داد. در جذب و شناخت مخاطب اول آموزش و استاد خوب که شیوه درست پرداخت درام را یاد بدهد، خیلی اهمیت دارد و مورد دیگر این که آدم به عنوان کسی که در بخشی از آثار نمایشی نقش دارد، در جامعه باشد، یعنی خود را محدود به پیله اطرافیان خودش نکند و در جامعه بچرخد و کنجکاو باشد و ببیند در اطرافش چه اتفاقاتی می‌افتد.

تاریخ دانی در خلق اثر هنری تاثیر زیادی دارد

«بذرافشان» در ادامه سخنانش اضافه می‌کند: یکی از کارهایی که انجام می‌دهم این است که به کانال‌های تلگرامی جوانان می‌روم تا ببینم آن‌ها به هم چه می‌گویند؟ طرز فکرشان چگونه است؟ و علایق‌شان چیست؟ دیدن و پژوهش کردن و نگرش به اطراف خیلی اهمیت دارد، یا برعکس با افراد مسن هم صحبت می‌شوم، نظرات و دیدگاه‌شان را می‌گیرم تا ببینم در این رده سنی آدم‌ها چگونه فکر می‌کنند. به هر حال خیلی اهمیت دارد که ما در مقام آفریننده آثار هنری خودمان را محدود به اطرافیان مان نکنیم و متوجه باشیم که جامعه به چه سمتی حرکت می‌کند و در بطن جامعه چه اتفاق‌هایی می‌افتد. عنصر مهم دیگر در جذب مخاطب این است که یک آفریننده اثر هنری حتماً باید به تاریخ مسلط باشد. کسانی که در این مسیر کار می‌کنند و آثارشان قابل توجه بوده به تاریخ مسلط بوده‌اند، تاریخ دانی در خلق اثر هنری تاثیر زیادی دارد منتها بحث مفصلی دارد ولی تاکید دارم دانستن تاریخ ایران و گاهی جهان در خلق اثر به لحاظ انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی و پیدا کردن مسیرهای سریع خلق درام، خیلی کمک می‌کند.